

מראי מקומות- חולין ד'

דרבנן, דמחמת ביטול לא מקרי ספק דרבנן. וע' מה ששו"ט בזה, וכ' לבסוף דמכאן ראי' להשיטות דתרנגולת בנוצתה לא מקרי חתיכה הראוי' להתכבד, ומיירי בנוצתה, ולכן שפיר אמרי' דאף לדידן יש לסמוך על הרוב.

(ד) **במכניסין תחת כנפיו- העיר הרש"ש**, הא כותי לא חייש לספיקא, כמש"כ רש"י בנדה (נו), וא"כ לימא דמה שאוכלו הוא משום דספק איסור הוא, ותולה לקולא. אבל דחה די"ל דכוונת רש"י שם הוא משום דהוי ספק דרבנן, אבל בספק דאורייתא ודאי חיישי נוק"ק, דאם האיסור הוא מדרבנן, א"כ אפי' ודאי דרבנן לא חיישי, וא"כ שפיר יש לתרץ דמיירי דהי' ספק, ובפרט דכאן הוי איקבע איסורא, ובכה"ג לכ"ע מביא אשם תלוי, ואסור לתלות לקולא מספק.

(ה) **ולטעמיך, שהי' דרסה וכו'- הק' הריטב"א**, ודקארי לה מאי קארי לה, הא ודאי, כמו דאמרי' שם דכיון דאחזוקי אחזוקי, אף דאינו מן התורה, ה"ה עוף כן. ותי' דסבר דבבהמה דאית לה עיקר מדאורייתא, אמרי' כיון דאחזוק אחזוק, אבל לא בעוף דלית בי' לדידהו עיקר מן התורה, קמ"ל דאפ"ה אמרי' דכיון דאחזוק אחזוק.

(ו) **ולטעמיך, שהי' דרסה חלדה הגרמה ועיקור מי כתיבן- כ' רעק"א (בגלה"ש) בשם הרשב"א (בתוה"ב) דדרסה נאמר בשיגרא דלישנא, שהרי דריסה מדאורייתא הוא, וא"כ גם הכותים מודים בו, ורק אגב האחרים נקט דרסה. אבל מחי' הרשב"א לקמן הביא דדריסה הוי הלמ"מ, וקרא אסמכתא בעלמא, ולפי"ז א"ש. וע"ע בראש יוסף שכ' דבאמת הגרמה ג"כ אין צריך להיות נאמר שם, שהרי הגרמה ניכר הוא, כמש"כ תוס' לעיל (ב: ד"ה שמא [ב']), וא"כ גם אין מקום לחוש להגרמה, ורק אגב האחרים נקטי'.**

(ז) **מצת כותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח- הק' תוס', איך יוצא, הרי הכותי אינו מקפיד על לפני עור, וא"כ אולי לא הי' משמר**

(א) **מצא בידו דקוריא של צפרים, קוטע ראשו של א' מהן, וכו'- ע' ברעק"א שכ' דצריך לומר דמיירי שהי' ראשו של הצפור כזית, דאל"כ, מהכ"ת דהכותים מקפידין על חצי שיעור (וכמו שהבאנו מהחתם סופר לעיל דף ג').**

(ב) **ולאביי קשיא סיפא- הק' הפורת יוסף, לימא דה"ה דיוצא ונכנס אינו מותר א"כ חותך ממנו כזית, ומה דנקט בא ומצאו שחוט, היינו לומר דאף בבא ומצאו שחוט יכול לסמוך על אכילת הכותי, שהרי הי' מקום לומר דמה דהתירו ע"י חותך ואוכל כזית, היינו רק בצירוף הא דהי' יוצא ונכנס, אבל בבא ומצאו שחוט, אפשר דאף ע"י חתיכת כזית לא יועיל, קמ"ל דמהני. ותי' דזה כבר ידעי' מהא דסיפא דמצא בידו דקוריא של צפרים, דיכולים לסמוך על אכילת הכותי אפי' אם לא הי' יוצא ונכנס, וא"כ ע"כ החידוש של הרישא הוא לדייק דביוצא ונכנס אי"צ לזה (אולם ע"ש שמפקפק בזה, דהא מה דבסיפא יכול לסמוך על אכילת הכותי, אולי זהו רק משום דס"ל דאין שחיטה לעוף מן התורה, וא"כ בדינים דרבנן יכולים לסמוך על אכילת הכותי, אבל באיסורים דאורייתא, אפשר דאין לסמוך, וא"כ אכתי צריך לחדש ברישא דאף בשמצאו יכול לסמוך על אכילת הכותי**
[אולם לפי מה שהבאנו לעיל בדף ג' מרעק"א דכ' דאין לחלק בין ספק דרבנן ובין ספק דאורייתא בענין לסמוך לכתחלה, א"ש]. וע"ע במלא הרועים דהק' דלפי מש"כ תוס' לעיל (ג). דאי ליתא לכותי קמן לאכול כזית, דמ"מ מותר בדיעבד ביוצא ונכנס, א"כ לימא דהחי' כאן הוא דבבא ומצאו שחוט, דאינו מותר אף בדיעבד. ותי' דגם בבא ומצאו שחוט מותר בדיעבד אם אין הכותי שם, וא"כ הוי ממש כדלעיל, ושפיר הק' הגמ' דע"כ החי' הוא הדיוק, דיוצא ונכנס מותר לכתחלה.

(ג) **דמסמס לי' מסמוסי- הק' רעק"א, לכאוי' עדיין יש מה לחוש, דאולי יודע הכותי דשחט רובם בהכשר, וא"כ סמך על הרוב לומר דמה שאוכל הוא מן השחוטים שפיר, אבל לדידן לא מהני הרוב לבטלו, שהרי הוי חתיכה הראוי' להתכבד. ואין להתירו מחמת ספק**

בכל הנאה, א"כ אינו ממון, וגם אינו דבר הגורם לממון, וכיון שאין הדמים דמי החפץ, א"כ יכול ליהנות מהדמים, ואי"ז נחשב שיש דמים לחמץ בפסח.

(יא) **סברוה הא מני ר' יהודה היא, דאמר חמץ אחר הפסח דאורייתא, וכו'-** והק' רעק"א, לפי שי' הרמב"ם דספק דאורייתא לקולא מן התורה, א"כ כאן, דכל האיסור הוא מספק, דאולי לא הי' לו חמץ בפסח כלל, א"כ כל האיסור הוא מדרבנן, ובדרבנן אולי שפיר סומכין אהא דלא שביק היתירא ואכיל איסורא, משא"כ בספק בשחיטה, דהבהמה אסורה לפנינו משום חזקת איסור, א"כ אף להרמב"ם הוי איסור דאורייתא, ואולי בזה לא סמכין אהא דלא שביק היתירא וכו', והניח בצע"ג.

(יב) **מתו אחיו מחמת מילה- ע' בקרן אורה בריש הערל (יבמות ע.)** שהק' מכאן על שי' ר"ת דמי שאינו מל מחמת פחד מיתה, אינו נקרא ערל כיון שלבו לשמים. ותמה הקר"א, דמגמ' כאן משמע דאם לא מתו אחיו מחמת מילה, א"כ אם אינו מל, אפי' מחמת פחד, מ"מ נקרא מומר לערלות, ע"ש.

(יג) **אלא פשיטא מומר לערלות, וקא סבר מומר לדבר א' לא הוי מומר לכל התורה כולה-** פרש"י, מומר לערלות, דהיינו מבעט במצוה זו, לא הוי מומר לכל התורה כולה, ושחיט שפיר. ורש"י אזיל בזה לשיטתו, דס"ל לעיל דמומר להכעיס הוי בר זביחה, רק דחיישינן לנבל, וא"כ בזה אמרי' דאינו מומר לכה"ת וישחוט שפיר. אבל לפי תוס' לעיל, צ"ל דכוונת הגמ' כאן דכיון דלא נחשב מומר לכל התורה, א"כ שפיר הוי בר זביחה.

(יד) **למעלה שאני- פרש"י,** שאין אכילה לפניו. והק' הריטב"א, מ"מ למה לא גמרי' לשון הסתה משם. ולכן הוא פי' דלמעלה שאני, היינו דלאו הסתה ממש הוא, דהא לא שייך אצלו הסתה.

(טו) **מ"ש שתי' דאמרי' מומר לעכו"ם לא הוי מומר לכה"ת כולה-** הק' החי' הר"ן, אפי' אם אמרי' דלא הוי מומר לכל התורה כולה, הרי

אותה מצה לשם מצה. ותי' כגון דלא אכל הכותי מצה אחרת כל הלילה. ותמה הרש"ש, א"כ איך יכול הישראל לצאת, הרי לעולם צריך לחוש שמא הכותי יאכל עוד מצה, וא"כ לעולם חייב לאכול עוד מצה מספק [ודוחק לומר דאמרי' דאם למעשה לא אכל הישראל עוד מצה, וגם הכותי לא אכל עוד מצה, דנמצא דהישראל יצא, דמשמע דיכול לצאת בה לכתחלה]. ולכאור' צ"ל דכוונת תוס' כמש"כ תוס' בגיטין (י. ד"ה מצת), דקים לן דאין לו להכותי שום מצה אחרת בר מזו.

(ח) **אלא איכא בנייהו לא כתיבא ואחזיקו בה-** כ' תוס' דגם בכתיבא ולא אחזיקו בה נח', ולא הביא הגמ' אלא הא דלא כתיבא ואחזיקו, משום דלא צריך לה אלא לשחיטת כותי, או משום דהי' ק' הלשון "כל" שהחזיקו בה. אבל ע' בריטב"א שהביא דאחרים כתבו דלא נח' רבנן ורשב"ג אלא בלא כתיבא ואחזיקו בה, אבל אם כתיבא ולא אחזיקו, יתכן לומר דכ"ע מודו דנאמנים, משום דכתיבא, או דכ"ע מודו דאינם נאמנים, משום דלא אחזיקו.

(ט) **אי הכי, כי לא בדק נמי- תמה הריטב"א,** מהו ה"א הכי", הרי בכולה תלמודא נקטי' דכל לתאבון לא שביק היתירא ואכיל איסורא, וא"כ ודאי ק' כי לא בדק נמי. ותי' דלעולם מה דאמרי' דלא שביק היתירא ואכיל איסורא, היינו אם אין כאן שום עיכוב, בזה אמרי' דלא שביק היתירא, אבל כאן, דצריך לבדוק הסכין, אולי בזה שפיר אמרי' דלא יעשה, וניחא לו לאכול האיסור בכה"ג. אבל עכשיו דאמרי' שישחוט כראוי, וזה ג"כ צריך עיכוב קצת, דצריך לעיין לשחוט כראוי, א"כ ה"ה די"ל דאם נותנים לו הסכין לבדוקו, דבזה ג"כ נתעכב קצת לבדוקו. וע"ז תי' דטירחא זה, לבדוק הסכין ולתקנו אם ימצאו פגומה, או לחזור אחר סכין אחר, לזה אינו מוכן לטרוח.

(י) **מותר מיד מפני שהן מחליפין- פרש"י,** דמותר לאחרים, אבל להמחליף עצמו אסור, דאם הי' מותר, א"כ מצינו דמים לחמץ בפסח, שהא יכול למוכרם וליהנות מהמעוה. אולם ע' ברמב"ן דכ' דמהירושלמי משמע דאף הוא עצמו יכול ליהנות מהחליפין, לפי שאין אותן דמים דמי החפץ, דכיון שהחמץ אסור

עכ"פ מומר לע"ז הוא, וא"כ האיך אפשר לומר דיינו לא הוי יין נסך. ותי' דנהי דעובד ע"ז הוא, אבל אם הי' מנסך היין, לא הי' שותהו, וא"כ יכולין לסמוך דאין כאן יין נסך, וכל החשש הוא משום סתם יינם, ועדיין לא נאסר היין של עובדי כוכבים.

טז) השתא, שתיי' סתם יינם הוא, ועדיין לא נאסר יינן של עכו"ם - כ' החזון איש (יו"ד ב', כ"ג) בשם אביו, דמכאן יש להביא ראי' דאפי' מי שיכולין לסמוך דאין דעתו בכל שחיטותיו לע"ז, מ"מ יינו נחשב סתם יינם ואסור, דהא כל הסוגיא הי' לענין אם שחיטת אחאב כשרה, ולא הי' חשש של שחיטה לע"ז, ומ"מ מבואר דהי' יינו נכלל בהגזירה דיינן נסך.